

Fastelavnsskikke i det gamle Herringløse

Egnshistorisk Nyt nr. 1 - 1980 - udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

FASTELAVNSSKIKKE

I DET GAMLE

HERRINGLØSE

I modsætning til julens mere alvorsprægede højtidsstemning, har fastelavnen altid været en livlig og festlig tid, hvor man slog sig løs og morede sig med alskens løjer.

Man fejrede fastelavn en hel uge med selskabelighed, gilder, tøndeslagning og optog, hvor alle var klædt ud. På gårdene blev der kun udført det nødvendigste arbejde i denne uge.

For ca. 100 år siden havde børnene i flere af egnens landsbyer deres egen fastelavnsfest.

Jeg vil fortælle lidt om, hvordan det gik til i Herringløse. Her var det byens store drenge der gik ud om søndagen med en kurv på den ene arm og en raslebøsse i den anden. I kurven fik de æg, når de havde sunget den såkaldte "ægvisse". I raslebøssen vankede der småmønter, men sjældent mere end en skilling (2 øre). Når de havde besøgt alle gårde og huse i byen og den nærmeste omegn, blev æg og penge bragt til det hus i byen, hvor de i forvejen havde

lejet en stue til at holde fest i. I flere år var det hos en handelsmand, der boede midt i byen. Når bare drengene ville love at holde festen hos ham, gav han gratis en halv tønde øl til hjælp til formålet. Noget af øllet blev brugt til "ægsøbe" eller "æg-øl", som det også kaldtes. Det blev lavet af de indsamlede æg rørt med sukker og med kogt øl i tilsidst. Resten af øllet blev drukket af børnene. Der kunne også købes hvedebrød. Pigerne var inviteret med til gildet, der varede fra kl. 4 eller 5 om eftermiddagen til 12 midnat.

Sommetider var man så heldig at få fat i en rigtig spillemand til at spille til dansen, men alle spillemænd var meget efterspurgte i fastelavnsugen, og da børnene ikke kunne betale så meget for sådan en lang aften, lod musikerne sig hellere engagere til de voksnes gilder. Men så nøjedes man med en af byens borgere, der kunne spille lidt på harmonika. I nogle år var det en skrædder i byen. Omkring 1870 fik han 1½ kr. for at spille i 7 timer med kun een pause.

Inden hans tid kom der i et par år en spillemand fra Kirkerup. Han blev kaldt Hans Bremer. Han gik til fods rundt på egnen til de steder, hvor han var bestilt til at spille, med sin violin i et kalveskind på ryggen.

Et år var drengene blevet uenige. Nogle stykker gik ud og samlede æg de gode steder, hvor de vidste, der vankede mange. Et sted vidste de, at de altid fik mindst en halv snes æg og desuden blev budt på kaffe. Det var hos en arbejdsmand der selv havde 10 børn. Men da de gik hjemad,

Fastelavnsskikke i det gamle Herringløse

Egnshistorisk Nyt nr. 1 - 1980 - udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

mødte byens andre drenge dem, slog alle æggene itu og uddelte nogle tærsk tillige. Så det år blev der intet børnegilde i Herringløse.

Sommetider vankede der også klø, hvis drengene vovede sig for langt ad Hove til. Her var der mange store drenge, der vogtede nidkært over deres område. På Hvedstrupkanten var de lidt mere fredelige.

En dag først i ugen - som regel tirsdag - red de unge fastelavn, altid kun mændene. De red parvis i en lang række. Alle var klædt ud: Nogle havde kun en hvid skjorte uden på trøjen, andre var klædt i rigtige uniformer som soldater, husarer, generaler o.s.v. Der var altid nogen klædt ud som kvinder. Opfindsomheden var stor, det gjaldt jo om at vække munterhed og fremkalde latter. Alle rytterne havde farvede silkebånd fæstnede til skuldrene. Hestene var pyntede med papir-rosen og brogede bånd, så det var et festligt syn sådan et optog. Intet under at det blev fulgt af en lang hale af børn, der også ville være med, når der endelig skete noget.

I spidsen for optoget red en forrider med høj sort silkehat. Bag ham kom et køretøj, hvori der sad 2 musikanter, der blæste på klarinetter, når man

red ind i og ud af gårdene.

Alle vegne blev optogets deltagere vel modtaget og blev budt på æbleskiver og punch. Så fik husets unge piger travlt med at byde rundt. Til gengæld blev de budt med til danse-gildet om aftenen, hvor de unge mænd havde lejet en storstue på en af gårdene i byen. Her dansede man gerne til den lyse morgen.

Gårdmændene og deres familier skiftedes til at holde gilde hos hinanden i ugens løb. Her var det med spisning, både varme og kolde retter, de yngre dansede, og de ældre mænd spillede kort.

Husmændene holdt deres eget gilde sidst i ugen, som regel det samme sted som de unge.

Omkring år 1900 begyndte de gamle fastelavnsskikke at falde væk for til sidst helt at forsvinde.

Enkelte steder går endnu udklædte børn rundt og rasler penge ind, men kun til egen fornøjelse. Nogle rideskoler har optaget skikken med at ride fastelavn og slå katten af tønden. Men i det store og hele er fastelavn i dag kun en svag afglans af, hvad det var i gamle dage.

Käthe Skov Larsen.